

MALTA

**QORTI CIVILI, PRIM AWLA
MALTA**

**ONOR. IMHALLEF
MAGRI ALBERT J.**

Seduta tas-7 ta' Jannar, 2003

Citazzjoni Numru. 714/1997/1

Sullivan Shipping Agencies Ltd

Vs

Ernest Sullivan ghan-nom ta' Sullivan Maritime
Limited li b'digriet tat-13 ta' April 1997 gie
Konfermat kuratur deputat biex jirrapresenta
Lis-socjeta' estera DOGE International S.r.l.

Il-Qorti,

Rat ic-citazzjoni attrici presentata fl-1 ta' April 1997 li permezz taghha s-socjeta' attrici wara li ppremettiet illi d-ditta attrici ghandha xoghol marittimu ta' 'groupage' fl-Italia li ilha tizviluppa tul dawn l-ahhar seba' snin, u kienet zviluppat, fost affarijiet ohra, klientela mdaqqsqa u tajba; illi d-ditta konvenuta giet iffurmata l-Italia ghal habta ta' April ta' 1996, meta zewg impjegat tad-ditta Tavoni Carretta, li taghha kellha r-rappresentanza taghha dak iz-zmien id-ditta konvenuta (sic) Sullivan Shipping Agencies Limited, telqu l-kumpanija li kienu jahdmu fiha u fethu ghar-rashom

bhala DOGE International S.r.l.; illi f'Mejju 1996, wara li gew avvicinati mill-kumpanija konvenuta, is-socjeta' attrici bdiet tuza, bhala 'groupage operators' fl-Italia, lis-socjeta' konvenuta minflok id-ditta li hija kienet ilha tirrappresenta ghal diversi snin, u bhala rizultat, is-socjeta' attrici nghatat l-agenzija w ir-rappresentanza tad-ditta konvenuta f'Malta; illi bhala rizultat ta' dina l-agenzija u rappresentanza, is-socjeta' konvenuta bdiet taghmel uzu mill-klientela kollha li kellha s-socjeta' attrici u sahansitra, meta r-rappresentanti tas-socjeta' konvenuta gew hawn Malta, l-istess socjeta' attrici introduciethom mal-klienti taghha biex jipromwovu x-xoghol tad-ditta konvenuta; illi fil-bidu ta' Lulju 1996, il-Managing Director tal-kumpanija attrici flimkien ma impjegat iehor li kien jiehu hsieb il-Groupage Department' tad-ditta attrici temmew l-impieg taghhom mal-kumpanija attrici b'effett immedjat u fethu kumpanija marittima gdida f'kompetizzjoni diretta mal-kumpanija attrici; illi l-ex-impjegati tal-kumpanija attrici, meta fethu l-kumpanija marittima gdida, hadu diversi agenziji principali li maghhom il-kumpanija attrici kienet ilha tahdem, fosthom il-kumpanija konvenuta; illi fis-16 ta' Lulju 1996, minghajr ebda pre-avviz jew raguni valida fil-ligi, s-socjeta' konvenuta nformat lis-socjeta' attrici illi hija kienet qed ittem l-agenzija u r-rappresentanza taghha mal-kumpanija attrici b'effett immedjat u kienet qed tghaddi l-agenzija w r-rappresentanza taghha lill-kumpanija marittima gdida li kienet ghada kif giet iffurmata minn zewgt ex-impjegati tal-kumpanija attrici gimgha qabel; illi bhala rizultat ta' dina d-decizjoni unilaterali u bla ebda raguni mehuda mid-ditta konvenuta, is-socjeta' attrici spiccat illi tilfet hafna mill-klientela li kienet ilha trawwem ghal dawn l-ahhar seba' snin u dana ghav-vantagg tal-kumpanija konvenuta; illi filwaqt li fis-sena 1995, is-socjeta' attrici rregistrat profitt fil-qasam tal-'groupage' mill-Italia ta' madwar LM13,500 fis-sena 1996, dina l-figura, minflok ma telghet, kif kien previst skond ir-records tal-kumpanija, nizlet ghal LM4,000 u dana bhala rizultat tat-terminazzjoni unilaterali u immedjata tas-socjeta' konvenuta illi qabdet u hadet hafna mill-klientela tas-socjeta' attrici u bdiet taghmel uzu taghhom tramite l-kumpanija l-gdida li kienet inghatat l-agenzija w r-rappresentanza tas-socjeta' konvenuta; illi l-ligi Kummercjali, f'Artikolu 78, tikkontempla illi meta

agenzia ma tkunx ghal zmien stabbilit, kemm il-principal jew l-agent jista' jholl dina l-agenzia, izda ghandu jinghata avviz ta' tlett xhur qabel it-terminazzjoni ta' l-agenzia; illi l-istess artikolu jikkontempla wkoll illi l-agent ghandu jinghata l-kummissjoni fuq l-operazzjonijiet li jkunu miexjin waqt it-tlett xhur avviz li ghandu jinghata; illi huwa car li d-ditta konvenuta agiet in mala fede meta ma tat l-ebda avviz ta' tlett xhur u tterminat l-agenzia w r-rappresentanza taghha b'vjolazzjoni tal-Ligi, fosthom ta' l-Artikolu 78 tal-Kodici Kummercjali; talbet li din il-Qorti:-

1. tiddikjara illi t-terminazzjoni tal-agenzia w r-rappresentanza da parte mid-ditta konvenuta saret in mala fede w in vjolazzjoni tal-procedura stabbilita' fil-Kodici Kummercjali, f'Artikolu 78 kif ukoll artikoli ohra tal-Ligi u dana ghad-detriment tas-socjeta' attrici;
2. tillikwida d-danni sofferti mid-ditta attrici minhabba fit-telf tal-klientela bhala rizultat tal-agir abbusiv u illegali tad-ditta konvenuta flimkien mal-kummissjoni dovuta lill-kumpanija attrici fuq operazzjonijiet li sehew fil-perjodu ta' tlett xhur wara t-terminazzjoni tal-agenzia w r-rappresentanza;
3. tikkundanna lill-istess ditta konvenuta illi thallas dina s-somma hekk likwidata minn din il-Qorti, bl-imghax legali dekorribbli mid-data tat-terminazzjoni tal-agenzia w r-rappresentanza, jew dati ohra stabbiliti appozitament minn dina l-Qorti sad-data tal-pagament effettiv.

B'riserva ghal kull azzjoni ohra spettanti lill-attur.

Bl-ispejjes kontra d-ditta konvenuta illi, flimkien mad-diretturi taghha, huma ngunti minn issa ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni, l-lista tax-xiehda u d-dokumenti ezebiti mill-attur.

Rat in-nota tal-konvenuti nomine tas-17 ta' April 1997 li permezz taghha eccepew illi t-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu rigettati bl-ispejjes stante li mhux minnu dak allegat mis-socjeta' attrici li t-terminazzjoni tal-agenzia u r-rappresentanza saret in

Kopja Informali ta' Sentenza

mala fede u in vjolazzjoni tal-procedura stabbilita fil-Kodici Kummercjali.

Rat id-dikjarazzjoni w l-lista tax-xiehda tas-socjeta' konvenuta.

Rat il-verbal ta' l-udjenza tat-23 ta' April 1998 ta' din il-Qorti diversament preseduta meta l-kawza giet mibghuta quddiem din il-Qorti ghas-seduta tas-17 ta' Gunju 1998 sabiex tigi trattata u deciza.

Hadet konjizzjoni tal-provi prodotti.

Rat il-verbal ta' l-udjenza tat-22 ta' Marzu, 2002 meta, fuq talba tal-partijiet l-kawza giet imhollija ghas-sentenza bil-fakolta' tan-noti fit-terminu stabbilit.

Osservat li ebda wahda mill-partijiet ma pprezentat in-nota ta' osservazzjonijiet taghha hliet li s-socjeta' konvenuta filwaqt li rrilevat li ma kienetx giet notifikata bin-nota tal-kontro parti u ghalhekk ma kellhiex tirispondi, irrimettiet ruhha ghall-atti processwali u talbet li t-talbiet attrici jigu michuda billi huma legalment u fattwalment insostenibbli.

Ittrattat il-kawza.

Ikkunsidrat:-

Il-fatti li taw lok ghal dawn il-proceduri gew elenkati b'mod ezawrjenti fl-att promotorju, jkun ghalhekk futili li din il-Qorti terga issemmi l-fatti kollha rilevanti li johorgu mix-xhieda u dokumenti prodotti. In succint pero' jista' jigi rilevat li l-ilment tas-socjeta' attrici jikkonsisti principalment fuq zewg faturi. Fl-ewwel lok qed jinghad li s-socjeta' konvenuta ma min is-socjeta' attrici kellha arrangamenti in konnessjoni ma xoghol ta' "groupage containers" ghall-merkanzija "incoming" kif ukoll dik "outgoing" ghas-servizz ta' klienti lokali, itterminat l-arrangamenti taghha mas-socjeta' attrici minghajr ma tat pre-avviz ta' tlett xhur kif jipprovid l-artikolu 78 tal-Kodici tal-Kummerc. Fit-tieni lok is-socjeta' attrici qedgha ukoll tirreklama danni sofferti bhala rizulta tal-fatt li mat-terminazzjoni tal-"agency

agreement” hija sofriet telf fl-introitu taghha stante li l-klienti taghha bdew juzaw is-servizzi tas-socjeta' konvenuta tramite r-rappresentanti taghha Sullivan Maritime Limited.

Qabel xejn ghandu jigi enfasizzat li ebda ftehim ta' agenzija li ma tkunx ghall-zmien stabbilit, bhal fil-kaz sotto ezami, ma jghati ebda drittijiet la lill-principal kemm lill-agent hlief kif preskritt fl-artikolu 78 ta' Kodici tal-Kummerc. Infatti dan l-artikolu jiddisponi li f'arrangamenti simili “*sew il-principal kemm l-agent jistghu jhollu l-agenzija billi jaghtu avviz lil xulxin tlett xhur qabel, bla hsara tal-jedd ta' l-agent ghall-kummissjoni fuq l-operazzjonijiet li jkunu mexjin.*” Is-subinciz (2) tal-istess artikolu izda jipprovdi wkoll li din ir-regola ma tghoddx meta l-agenzija tispicca minhabba l-malafede tal-principal jew l-agent.

Is-socjeta' attrici qedgha tallega l-malafede da parti tas-socjeta' konvenuta billi qed jigi sottomess li l-manuvra saret apposta biex s-socjeta' konvenuta takkapparra l-klientela maltija li s-socjeta' attrici kienet, fuq firxa ta' snin, irnexxilha tohloq bil-konoxxenza taghha tas-suq lokali. Irrizulta pero' li t-telf li sofriet s-socjeta' attrici ma kienx la kkawzat mis-socjeta' konvenuta u lanqas ma din is-socjeta' ibbenefikat minn din il-klientela. Infatti jirrizulta li s-socjeta' attrici kienet ghal xi snin qabel l-1996, cioe meta giet terminata l-agenzija in kwistjoni, tinnegozja ma' ditta ohra taljana in konnessjoni mas-servizzi tal-“*groupage containers.*” Tul dan iz-zmien ta' cirka erba' snin jidher li n-negozju kien beda jikber u jghati l-frott billi l-profitti zdiedu sostanzjalment f'dan il-perjodu. Fis-sena 1996 zewg impjegati tad-ditta “*Carretta & Tavoni*”, li maghha kien jsir dan in-negozju, fethu ghar-rashom is-socjeta' Doge International s.r.l. u immedjatament s-socjeta' attrici ttrasferit in-negozju taghha ta' “*groupage*” lil din is-socjeta' u baqghet tinnegozja maghha ghal cirka tlett xhur. Matul dan il-perjodu, naturalment, is-socjeta' Doge International s.r.l. saret taf izjed lill-klienti tas-socjeta' attrici. Jinghad izjed billi l-persuni li kienu holqu Doge kien gja kellhom konoxxenza tal-klientela tas-socjeta' attrici minhabba l-

posizzjoni li kienu jokkupaw qabel fis-socjeta' Carretta & Tavoni.

Gara li wara xi tlett xhur li s-socjeta' attrici bdiet tahdem mas-socjeta' konvenuta, il-Managing Director u l-General Manager, u cioe l-persuni li kienu direttament involuti fit-tmexxija tan-negozju tal-*"groupage"* tas-socjeta' attrici iddecidew li jitolqu minn mas-socjeta' attrici u jifthu ghar-rashom. Immedjatament is-socjeta' konvenuta tterminat l-agenzija mas-socjeta' attrici u bdiet tahdem mas-socjeta' Sullivan Maritime Ltd li kienet inholqot mill-ahwa Ernest u Joseph Sullivan gja Managing Director u General Manager tas-socjeta' attrici. Billi dawn kienu l-persuni involuti fil-*"groupage services"* u billi ukoll issa s-socjeta' attrici ma kellhiex rapprezentanza fl-Italia u ghalhekk ma setghetx taqdi l-klienti taghha, dawn marru ghand is-socjeta' Sullivan Maritime Ltd li bdiet taqdihom tramite s-socjeta' Doge.

Minn dan il-Qorti ma tara ebda malafede da parti tas-socjeta' konvenuta billi l-klienti lokali ma kienux u qatt ma saru taghha, billi s-sehem taghha mill-kummissjonijiet jew drittijiet ma varjawx, u billi finalment kull ma ghamlet din is-socjeta' kien li, kif kellha dritt, itterminat l-arrangament li kellha mas-socjeta' attrici. Jista' jkun il-kaz li tirrizulta xi frode f'persuni ohrajn pero' dan mhux mertu ta' din il-kawza u certament ma jirrizultax frode fis-socjeta' konvenuta.

Illi ghar-rigward tal-ilment tas-socjeta' attrici li ma nghatatx pre-avviz ta' tlett xhur qabel it-terminazzjoni tal-agenzija, jidher li dan l-ilment huwa gustifikat. Dan billi l-arrangamenti li kien hemm bejn is-socjeta' attrici u dik konvenuta gew terminati u tronkati *"hezrem"* fis-16 ta' Lulju 1996 b'fax ta' dik l-istess data (dok A fol 7). Dan jfisser li s-socjeta' attrici mhux biss kellha dritt ghall-kummissjonijiet tal-operazzjonijiet *"in corso"* izda ukoll ghal kumpens ghal telf ta' negozju ghall-perjodu tan-*"notice"* u cioe bejn is-16 ta' Lulju 1996 u s-16 ta' Ottubru 1996.

Dwar il-kummissjonijiet dovuti lis-socjeta' attrici ghan-negozju li kien ghaddej jew kuntrattat antecedenti t-terminazzjoni tal-agenzija jidher li dan huwa kopert bid-dokument 'C' a fol 9 tal-process. Dan id-dokument li jikkonsisti fi "*statement of account*" mibghut mis-socjeta' konvenuta lis-socjeta' attrici jelenka n-negozju kollu pendent bejn iz-zewg socjetajiet ghall-perjodu qabel ma giet terminata l-agenzija – dan ghalkemm xi servizzi jidhru li inghataw f'Settembru tas-sena 1996 izda dan jfisser biss li ghalkemm in-negozju gie kuntrattat qabel it-terminazzjoni tal-agenzija dan inghata xi zmien wara. Issa mix-xhieda ta' Joseph Sullivan, rapprezentat tas-socjeta' Sullivan Maritime jirrizulta li s-socjeta' attrici thallset ghal dak kollu li kien gie kuntrattat qabel it-terminazzjoni tal-agenzija. Fil-verita' din ix-xhieda, li ma gietx kkontestata mis-socjeta' attrici hija korroborata mill-istess dokument 'C' a fol 9 tal-process. Infatti dan id-dokument juri li s-socjeta' konvenuta kienet qedha tirreklama minghand is-socjeta' attrici is-sehem taghha tal-"fees" li kienu ingabru ghas-servizzi hemm indikati. L-istess Lorenzo Zanatta rapprezentant tas-socjeta' konvenuta qal espressament li "*Doge International has sustained considerable damages as, to date, it has not yet collected the agency fees due from Sullivan Shipping for work undertaken, withheld unjustifiably and without due cause.*" Ghalhekk jidher li s-socjeta' attrici giet sodisfatta ghad-drittijiet taghha ghall-kummissjonijiet ghall-operazzjoni "*in corso*". Din il-Qorti konsegwentement ser tillimita ruhha li tiddikjara li s-socjeta' attrici hija intitolata ghall-kommissjonijiet li kienu "*in corso*" qabel it-terminazzjoni tal-agenzija mis-socjeta' konvenuta, biss tastjeni milli tillikwida l-ammont dovut a termini ta' l-artikolu 78 tal-Kodici tal-Kummerc billi l-ammont dovut jinsab f'idejn is-socjeta' attrici u jispetta lill-partijiet li jew bonarjament jew tramite proceduri gudizzjarji, jillikwidaw il-pendenzi ta' bejniethom fuq dan il-kap.

Illi kif gja rajna aktar-il fuq is-socjeta' attrici hija ukoll intitolata ghal xi forma ta' kumpens ghall-introitu jew kummissjonijiet mhux percepiti fil-perjodu tan-"*notice*" li kellu jinghata u ma nghatax mis-socjeta' konvenuta. Dawn

ghandhom minn natura ta' danni billi s-servizz qatt ma inghata.

Issa ic-Chairman tas-socjeta' attrici mitlub jikkwantifika dawn id-danni, ghalkemm proprjament il-mistoqsija kienet marbuta mat-telf ta' introitu minhabba it-telf tal-klienti, ma ridx jintrabat u halla f'idejn l-Qorti biex tillikwida dan l-ammont.

Ghandu jinghad qabel xejn li provi konkluzzivi tan-negozju li ghamlet is-socjeta' konvenuta ghat-tlett xhur wara is-16 ta' Lulju 1996 ma gewx prodotti. Il-Qorti ghalhekk tista' biss tibbaza l-kalkoli taghha fuq l-ammont ta' negozju li kien jsir bejn il-kontendenti fil-perjodu precedenti ghat-terminazzjoni ta' l-agenzija u ghal dan il-ghan issir referenza ghad-dokument 'C' a fol 9 tal-process li ssemma aktar-il fuq. Naturalment kull kalkolu jkun approssimattiv u milhuq "*arbitrio boni viri*".

Mid-dokument imsemmi jidher li bejn il-perjodu l-1 ta' Gunju 1996 u l-1 ta' Settembru 1996 – cioe tlett xhur shah, is-socjeta' konvenuta qedha tirreklama minn ghand is-socjeta' attrici b'titolu ta' kummessjoni ghal serigi rezi s-somma ta' LM5,990.85. Dan l-ammont izda jirrifletti n-negozju li gie konkjuz qabel l-1 ta' Gunju 1996 u ma jiehu in konsiderazzjoni kwalunkwe negozju li seta' sar jew gie kuntrattat kieku l-kontendenti baqghu jahdmu flimkien, wara is-16 ta' Lulju 1996 u cioe meta giet itterminata l-agenzija. Il-perjodu l-1 ta' Gunju 1996 sas-16 ta' Lulju 1996 jirraprezenta nofs il-perjodu ta' tlett xhur mehtieg ghan-"*notice*" u ghalhekk jkun ragionevoli li din il-Qorti filwaqt li tnaqqas l-ammont ta' LM1,500 mis-somma ta' cirka LM6000 fuq imsemmija biex taghmel tajjeb ghan-negozju li seta' gie kuntrattat qabel l-1 ta' Gunju 1996, tirdoppja l-ammont rizultanti biex dan jkun jirraprezenta sehem is-socjeta' attrici mill-kummissjonijiet dovuti matul il-perjodu tan-"*notice*". Id-danni dovuti lis-socjeta' attrici minhabba n-nuqqas ta' pre-avviz da parti tas-socjeta' konvenuta fit-terminazzjoni tal-agenzija qed jigi likwidati fis-somma ta' disa' telef lira maltin (LM9000).

Ghar-ragunijiet fuq moghtija l-Qorti tiddisponi minn din il-vertenza billi:-

- 1) fl-ewwel lok tiddikjara li ma kienx hemm mala fede da parte tas-socjeta' konvenuta fit-terminazzjoni tal-agenzija li din kellha mas-socjeta' attrici;
- 2) fit-tieni lok tiddikjara li s-socjeta' konvenuta naqset milli tosserva d-disposizzjonijiet ta' l-artikolu 78 tal-Kodici tal-Kummerc meta tterminat l-agenzija u bhala tali hija responsabbli ghad-danni fil-konfront tas-socjeta' attrici ghat-telf subit fil-perjodu tan-*"notice"*;
- 3) tiddikjara li s-socjeta' attrici hija dovuta l-kummissjoni kollha ghan-negozju kollu pendenti fiz-zmien tat-terminazzjoni tal-agenzija, biss tiddikjara ukoll li dan l-ammont gja jinstab fil-pussess tas-socjeta' attrici u ghad jridu jsiru kunteggi bejn il-kontendenti dwar l-ammonti dovuti rispettivament fuq dan il-kap, u f'dan is-sens tastjeni milli tippronunzja ruhha dwar l-ammontar ta' din il-kummissjoni;
- 4) tillikwida d-danni sofferti mis-socjeta' attrici minhabba n-nuqqas ta' pre-avviz a termini tal-artikolu 78 tal-Kodici tal-Kummerc fis-somma komplessiva ta' disat elef lira maltin (LM9,000); u
- 5) tikkundanna lis-socjeta' konvenuta thallas dawn id-danni lis-socjeta' attrici bl-imghax legali mil-lum stante li qeghdin jigu likwidati b'din is-sentenza.

L-ispejjes fic-cirkostanzi ghandhom jigu sopportati kwantu ghal terz mis-socjeta' attrici u zewg terzi mis-socjeta' konvenuta.

Albert J. Magri

Onor Imhalled